

Október 2026

Viðmið um sjálfbæra þróun sveitarfélaga

Umræðuskjal

| Stjórnarráð Íslands

Útgefandi:

Innviðaráðuneytið

Viðmið um sjálfbæra þróun sveitarfélaga. Umræðuskjal.

Október 2026

www.irn.is

irn@irn.is

Umbrot og textavinnsla:

Innviðaráðuneytið

©2026 Innviðaráðuneytið

ISBN 978-9935-494-70-2

Efnisyfirlit

1. Inngangur	4
Samráð	4
2. Sjálfbærni	5
Sjálfbær þróun sveitarfélaga	6
3. Grundvöllur sjálfbærrar þróunar	8
4. Mælikvarðar og viðmið	11
4.1 Lýðræðisleg virkni og ánægja íbúa	11
4.2 Lýðfræðileg þróun	12
4.3 Vellíðan, virkni og menntun barna	13
4.4 Fjárhagur og áfallapol	13
4.5 Styrkur stjórnsýslu	15
4.6 Vernd og viðhald gæða	16
4.7 Annað - óútfært	18
5. Hver er þín skoðun?	20
Ítarefni	21

1. Inngangur

Markmið stjórnvalda í sveitarstjórnarmálum eru skilgreind í þingsályktun um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2024-2038. Þau eru m.a. að sveitarfélög verði öflug og sjálfbær og ýti undir lýðræðislega virkni íbúa. Til að takast á við þær áskoranir sem blasa við á sviði sveitarstjórnarmála hafa jafnframt verið skilgreind lykilviðfangsefni sem unnið verður að á gildistíma áætlunarinnar. Í þeim felst áhersla á sjálfbærni sveitarfélaga, m.a. að móta viðmið um sjálfbæra þróun sveitarfélaga á sviði efnahags-, samfélags- og umhverfismála í samræmi við heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun.

Markmið verkefnisins er að móta sameiginlegan skilning um hvað felst í sjálfbærni sveitarstjórnarstigsins og einstakra sveitarfélaga. Afurðin er leiðsögn og tæki fyrir gagnadrifna stefnumótun fyrir ríki og sveitarfélög til langs tíma.

Aðgerð 1 eins og henni er lýst í aðgerðaáætlun fyrir árin 2024-2028 felur í sér skipun tveggja starfshópa til að framkvæma verkefnið og gerir aðgerð 7 um markvissari árangur á sviði umhverfis- og loftslagsmála, ráð fyrir skipan þess þriðja. Í ljósi þess að þrjár stoðir sjálfbærni eru samofnar og krefjast samþættrar nálgunar tók innviðaráðherra þá ákvörðun að skipa einn hóp til að móta sameiginlega viðmið um sjálfbærni sveitarfélaga.

Starfshópurinn er þannig skipaður:

- Jóhanna Sigurjónsdóttir, fulltrúi innviðaráðuneytisins, formaður hópsins,
- Ásta Bjarnadóttir, fulltrúi fjármála- og efnahagsráðuneytisins,
- Guðrún Heiður Ísaksdóttir, fulltrúi umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytisins,
- Freyja Pétursdóttir, fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga (til vara),
- Freyja Sigurgeirsdóttir, fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga,
- Finnur Ricart Andrason, fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga,
- Saga Guðmundsdóttir, fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga.

Samráð

Starfshópurinn hefur þegar átt í nokkru samráði og stóð m.a. fyrir lokuðum samráðsfundi vorið 2026 þar sem reynslumiklir framkvæmdastjórar níu sveitarfélaga víðsvegar að um landið voru boðaðir til kynningar og umræðu um fyrstu drög að mælikvörðum og viðmiðum. Drögin voru jafnframt kynnt á fjármálaráðstefnu sveitarfélaga í október 2026. Þá átti starfshópurinn samtöl og ráðfærði sig við sérfræðinga hjá ráðuneytum, sveitarfélögum og Sambandi íslenskra sveitarfélaga. Starfshópurinn mun nýta umræður og allar ábendingar sem fram koma í tengslum við umræðuskjalið til að fullvinna viðmið um sjálfbæra þróun sveitarfélaga.

2. Sjálfbærni

Hugtakið sjálfbær þróun kom fyrst upp á sjónarsviðið árið 1987 í skýrslu Sameinuðu þjóðanna *Sameiginleg framtíð okkar* (e. Our Common Future), einnig þekkt sem Brundtland-skýrslan eftir fyrrum formanni Alþjóðanefndar um umhverfi og þróun, Gro Harlem Brundtland, forsætisráðherra Noregs og aðalframkvæmdastjóra Alþjóðaheilbrigðismálastofnunarinnar (WHO). Sjálfbær þróun nær yfir þrjár stoðir: efnahagslega, samfélagslega og umhverfislega og er skilgreind með eftirfarandi hætti:

Sjálfbær þróun mætir þörfum nútímans án þess að skerða möguleika komandi kynslóða til að mæta þörfum sínum.

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun voru samþykkt árið 2015 sem hluti af framkvæmdaáætlun til ársins 2030. Þau eru 17 talsins og skiptast í 169 undirmarkmið sem ná yfir félagslega, efnahagslega og umhverfislega þætti sjálfbærrar þróunar. Markmiðin eru algild og framkvæmd þeirra krefst aðkomu stjórnvalda á öllum stjórnsýslustigum, atvinnulífs og samfélags.¹

Í gögnum Sameinuðu þjóðanna er víða vísað til þess mats að a.m.k. 65% undirmarkmiða heimsmarkmiðanna tengist að einhverju leyti verkefnum, ábyrgð eða aðkomu sveitarfélaga og svæðisbundinna stjórnvalda. Verkaskipting milli ríkis og sveitarfélaga er mismunandi eftir löndum og mörg undirmarkmið kalla á sameiginlega aðkomu fleiri stjórnsýslustiga en túlka ber hlutfallið sem almennt alþjóðlegt mat á mikilvægi staðbundinnar framkvæmdar fyrir framgang sjálfbærrar þróunar.²

Stefna Íslands um sjálfbæra þróun til ársins 2030 kom út árið 2024³. Samkvæmt mælaborði Stjórnarráðsins um stöðu innleiðingar heimsmarkmiðanna á Íslandi var það mat stjórnvalda árið 2023 að vel hafi gengið að innleiða félagslegu og efnahagslegu stoðir heimsmarkmiðanna. Innleiðing umhverfislegu stoðarinnar var metin þannig að hún ætti enn langt í land sérstaklega hvað varðar markmið 12-15 sem ná til ábyrgar neyslu og framleiðslu, loftslagsaðgerða og verndar lífríkis á landi og í vatni.

¹ Allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna, *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, ályktun A/RES/70/1, 25. september 2015.

² United Nations. (2024). *Inter-Agency Policy Brief: Accelerating SDG Localization to Deliver on the Promise of the 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York: United Nations.

United Nations Development Programme (UNDP). (2025). *Lessons from Evaluations: SDG Localization through Local Governance*.

³ [Stefna Íslands um sjálfbæra þróun.pdf](#)

Í umræðu um sjálfbærni má oft greina talsverða óvissu eða tvíræðni í notkun hugtaksins, þar sem það er jöfnum höndum notað um eitthvað sem:

- a. Er talið sjálfbært í skilningi Ríðo-skjalanna⁴, þar sem samþætting efnahagslegra, samfélagslegra og umhverfislegra þátta er alltaf grunnforsendan.
- b. Stendur undir sér, jafnvel til skemmri tíma og jafnvel eingöngu á þann hátt að árlegar tekjur nægi fyrir útgjöldum (t.d. „sjálfbært fyrirtæki“) eða að íbúafjöldi haldist (t.d. „sjálfbær byggð“).

Þannig hefur til dæmis notkun hugtaksins „umhverfisleg sjálfbærni“ breiðst út á mörgum sviðum. Samkvæmt upprunalegri merkingu sjálfbærnihugtaksins er það þó varhugaverð fullyrðing að kalla eitthvað „sjálfbært“ nema það feli í sér jafnvægi og samspil efnahagslegra, samfélagslegra og umhverfislegra þátta og að allar þrjár stoðirnar séu nægilega sterkar til lengri tíma litið. Markmið og viðmið sjálfbærni ættu að ganga út á að tryggja þetta jafnvægi, enda er það kjarninn í hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar.⁵

Stoðirnar eru háðar innbyrðis og leggja áherslu á hvernig má draga úr neikvæðum áhrifum mannkyns á umhverfið. Náttúruauðlindir eru takmarkaðar og því mikilvægt að tryggja vistfræði- og samfélagsleg sjónarmið við stjórn efnahagsmála þar sem vöxtur getur ekki verið umfram þær takmarkanir sem lífríki jarðar setur.⁶

Sjálfbær þróun sveitarfélaga

Stjórnvöld leggja áherslu á að stuðlað sé að sjálfbærni í starfsemi sveitarfélaganna. Ekki liggur þó fyrir sameiginlegur skilningur á því hvað felst í þremur þáttum sjálfbærni á sviðum efnahags, samfélags og umhverfis þegar kemur að sveitarstjórnarstiginu. Sem dæmi er hægt að nefna að flestum ber saman um að fjárhagslegi þátturinn feli m.a. í sér getu sveitarfélags til að reka grunnþjónustu og trausta innviði, takast á við fjárhagsleg áföll og framtíðaráskoranir án þess að slá af gæðum þjónustunnar. Hins vegar hafa aðilar ekki komið sér saman um hvaða upplýsingar eða kennitölur í rekstri sveitarfélaga ná að lýsa best þessari stöðu. Unnið hefur verið að því að samræma reikningsskil sveitarfélaga og endurskoða fjármálakafla sveitarstjórnarlaga sem styður við fjárhagslega þáttinn en mótun viðmiða um sjálfbæra þróun sveitarfélaga er jafnframt lykilþáttur í að vinna markvisst að sjálfbærni sveitarfélaga.

⁴ Sjá t.d. samning Sameinuðu þjóðanna um líffræðilega fjölbreytni <https://www.cbd.int/convention>

⁵ Á þetta var m.a. bent í greiningu Environice frá árinu 2022 á þágildandi áætlunum samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins með tilliti til þess hvernig áætlanirnar gætu sem best stuðlað að sjálfbærni. <https://www.environice.is/thjonusta/samhaefing-aaetlana-srn/>

⁶ [Stefna Íslands um sjálfbæra þróun.pdf](#)

Grétar Þór Eypórsson, prófessor við Háskólann á Akureyri, hefur sett fram skilgreiningu á sjálfbærni sveitarfélaga⁷ út frá skilgreiningum dönsku stjórn málafræðinganna Ulrik Kjær og Poul Erik Mouritzen. Þeir hafa fjallað um tengsl stærðar og lýðræðis og bolmagn sveitarfélaga í þessu sambandi. Skilgreiningin er sett fram í fimm liðum:

1. *Aðgerða- og þróunargeta*. Geta til að fást við og leysa staðbundin viðfangsefni og að leiða samfélagið til þróunar.
2. *Hagkvæmni og skilvirkni*. Geta til að veita góða og hagkvæma þjónustu.
3. *Þjónustubolmagn*. Geta til að annast þau verkefni og þær aðgerðir sem sveitarfélögum eru álögð af ríkisstjórn og þingi.
4. *Faglegt bolmagn*. Geta til að taka ákvarðanir sem standast fagleg og réttarfarsleg skilyrði og einnig geta til að ráða hæft starfsfólk.
5. *Aðlögunar- og breytingargeta*. Geta til að takast á við og aðlaga sig að breytingum.

Kjær og Mouritzen velta því upp hvort til staðar sé togstreita milli bolmagns sveitarfélaga og lýðræðis, þ.e. að geta og bolmagn sveitarfélags til að leiða samfélagið til farsællar þróunar, veita góða og hagkvæma þjónustu, annast öll lögboðin verkefni, viðhafa faglega stjórnsýslu með fagfólki og mæta og aðlaga sig breytingum í umhverfinu, geti mögulega verið á kostnað lýðræðisins.

Þeir setja fram skilgreiningu á staðbundnu lýðræði í þessu samhengi sem byggir á virku eftirliti frá kjósendum og pólitískum jöfnuði. Út frá því setja þeir fram þrjú viðmið: ábyrgð, móttækileika kerfisins og endurspeglun. Með ábyrgð er átt við að áhugi og þekking íbúa á málefnum sveitarfélagsins og virk þátttaka í kosningum séu forsendur þess að stjórn málamenn fái nauðsynlegt aðhald og að þannig sé mögulega hægt að umbuna þeim eða refsfa í kosningum. Með móttækileika kerfisins er átt við mat íbúa á möguleikum sínum til að hafa áhrif á ákvarðanir sem teknar eru um málefni sveitarfélagsins, ánægju íbúa með þjónustu þess og traust til þess að kjörnir fulltrúar og stjórnsýslan búi yfir þekkingu og getu til að verða við kröfum þeirra. Með endurspeglun er átt við hversu vel sveitarstjórnir endurspeglar íbúasamsetningu sveitarfélagsins og hversu vel sé hægt að tryggja möguleika íbúa til að taka þátt eða hafa áhrif.

Við mótun viðmiða um sjálfbæra þróun sveitarfélaga hefur verið stuðst við framangreinda skilgreiningu en starfshópurinn hefur því til viðbótar litið til getu sveitarfélaga til að vernda, viðhalda og endurheimta gæði og verðmæti þeirra. Ásamt því leggur starfshópurinn áherslu á lýðræðislega ákvarðanatöku innan sveitarfélaga og virka þátttöku íbúanna.

⁷ Grétar Þór Eypórsson, „Sameining sveitarfélaga á Íslandi í 70. ár.“ Röksemdir sameiningarsinna og andstæðinga“, bls. 145-146. Stjórn mála og stjórnsýsla, 1. tbl. 10. árg. 2014.
<https://ojs.hi.is/index.php/irpa/article/view/a.2014.10.1.8>

3. Grundvöllur sjálfbærrar þróunar

Með hliðsjón af skilgreiningum um sjálfbærni sveitarfélaga í fyrri kafla voru eftirfarandi þættir lagðir til grundvallar við mótun viðmiða um sjálfbæra þróun sveitarfélaga.

- **Aðlögunar- og breytingageta**

Sveitarfélög þurfa að vera í stakk búin til að takast á við samfélagsbreytingar og bregðast við og aðlagast eftir atburði sem hafa áhrif á starfsemi þeirra, hvort sem um er að ræða skyndileg áföll eða þróun til lengri tíma.

- **Ánægja og vellíðan íbúa**

Þjónusta sveitarfélagsins samsvari óskum og þörfum íbúanna og ánægja ríki meðal þeirra með þjónustuna. Íbúar geti haft áhrif á ákvarðanir sem teknar eru um málefni sveitarfélagsins og upplifi að svo sé. Íbúar sveitarfélagsins beri jafnframt traust til þess að kjörnir fulltrúar og stjórnsýslan búi yfir þekkingu og getu til að verða við kröfum þeirra.

Ánægja og vellíðan íbúa hvílir á því að þjónusta sveitarfélagsins mæti þörfum og væntingum þeirra, að íbúar geti haft raunveruleg áhrif á ákvarðanir og treyst kjörnum fulltrúum og stjórnsýslu.

- **Faglega sterk stjórnsýsla**

Geta sveitarfélagsins til að taka ákvarðanir sem standast fagleg og réttarfarsleg skilyrði og kröfur. Til staðar sé öflug pólitísk forysta og vönduð stjórnsýsla og sveitarstjórn og stjórnsýsla sveitarfélagsins hafi burði til að móta langtímastefnu fyrir sveitarfélagið. Sveitarstjórn hafi pólitískt frumkvæði til að fylgja eftir sóknartækifærum, t.d. á sviðum atvinnumála og samgangna.

Traust til sveitarstjórnar, fagleg stjórnsýsla og ánægja meðal íbúa eru nátengdir þættir. Fagleg stjórnsýsla þar sem íbúar upplifa að óhlutdrægni sé gætt í ákvarðanatöku og stjórnsýslu sveitarfélagsins og að ólíkir hagsmunir komist að með sanngjörnum hætti skapar forsendur fyrir trausti og ánægju íbúa með starfsemi sveitarfélaganna.

- **Fjárhagsleg staða**

Fjárhagur sveitarfélagsins standi á traustum grunni. Sveitarfélagið hafi fjárhagslega og rekstrarlega getu til að standa til lengri tíma undir lögbundinni og venjubundinni þjónustu við íbúana, innviðaupbyggingu og öðrum brýnum viðfangsefnum nærsamfélagsins. Skuldbindingar sveitarfélagsins séu þannig viðráðanlegar til skemmri og lengri tíma og leggi ekki ósanngjarnar byrðar á komandi kynslóðir.

Fjárhagsleg staða sveitarfélags hefur veruleg áhrif á starfsemi þess, allt frá daglegri þjónustu til fjárfestingar og uppbyggingar innviða til lengri tíma. Traustur fjárhagslegur grunnur felur í sér stöðugan rekstur og skýra stefnu um fjárfestingar og tryggir að sveitarfélagið geti sinnt lögbundnum verkefnum, fjármagnað innviðauppbyggingu og viðhald og stuðlar að því að sveitarfélagið geti brugðist við óvæntum áföllum.

- **Gæði þjónustu**

Þjónusta sveitarfélagsins samsvari óskum og þörfum íbúanna og ánægja ríki meðal þeirra um þjónustuna. Sveitarfélagið hafi getu til að afla sér upplýsinga um óskir, þarfir og kröfur íbúanna og að verða við þeim. Sveitarfélagið leitist við að tryggja sem jafnast aðgengi íbúa að þjónustu, óháð stærð og/eða landfræðilegum aðstæðum.

Rannsóknir hafa sýnt að þjónusta sveitarfélaga hefur afgerandi áhrif á byggðapróun og er ein af aðalbreytunum þegar fólk velur sér búsetu í sveitarfélagi. Góð þjónusta eykur líkur á því að fólk velji að flytja til eða dvelja í sveitarfélaginu, styður atvinnuuppbyggingu og bætir ánægju og traust íbúa til sveitarstjórnar.

- **Lýðfræðileg þróun**

Lýðfræðileg þróun í sveitarfélaginu, s.s. íbúafjöldi, aldurssamsetning og kynjahlutföll, sé sjálfbær til framtíðar. Lýðfræðileg samsetning íbúa sé þannig að sveitarfélagið þurfi ekki að treysta á aðflutning íbúa til að viðhalda eða fjölga íbúum.

Aldurssamsetning, íbúafjöldi og aðrir lýðfræðilegir þættir geta haft veruleg áhrif á bæði þjónustuþörf og þjónustugetu sveitarfélaga. Þá getur lýðfræðileg samsetning haft umtalsverð áhrif á fjárhagslega stöðu sveitarfélaga, einkum tekjumöguleika þeirra.

- **Lýðræðisleg ákvarðanataka**

Íbúar sveitarfélagsins geti haft áhrif á pólitískar ákvarðanir, bæði með samráði og beinni þátttöku. Hér er einnig horft til þess hversu vel sveitarstjórnir, nefndir og ráð sveitarfélagsins endurspeglar íbúasamsetningu þess.

Sérstaða sveitarfélaga á rætur sínar að rekja til lýðræðislegs grundvallar þeirra og íbúar gera ákveðnar kröfur um þjónustu og frumkvæði af hálfu síns sveitarfélags. Einn helsti styrkleiki sveitarfélaga er nálægð við íbúana sem gefur almennt betra færi á samráði og þátttöku við íbúa. Þátttaka ólíkra hópa og skýr ábyrgð stuðla að farsælli framkvæmd og réttmæti ákvarðana og auka þannig traust íbúa til sveitarstjórnar.

- **Lögskyld verkefni og þjónusta**

Sveitarfélagið sinni þeim verkefnum sem því er skylt að sinna samkvæmt lögum en samstarf sveitarfélagsins við önnur sveitarfélög í þeim efnum sé val. Gæði

þjónustu og hagkvæmni séu höfð að leiðarljósi. Þá þarf sveitarfélagið að setja sér lögbundnar stefnur, áætlanir, reglur og samþykktir og skipa í lögbundnar stjórnir, nefndir og ráð.

Samkvæmt lögum hvíla á öllum sveitarfélögum sömu skyldur til þess að veita íbúum sínum þjónustu. Í sumum tilvikum kann þó að vera að verkefni komi ekki til kasta sveitarfélaga þar sem þau eiga ekki við, s.s. tiltekin verkefni á sviði umhverfismála líkt og ofanflóðavarnir, fjarlæging girðinga af eyðijörðum og varnarlínur vegna búfjársjúkdóma.

- **Skilvirk og hagkvæm þjónusta**

Sveitarfélagið hafi getu til að veita íbúum góða, hagkvæma og skilvirka þjónustu. Sveitarfélagið nýti stafrænar lausnir í stjórnsýslu sveitarfélagsins og í samskiptum og þjónustu við íbúa.

Samfélagið tekur sífelldum breytingum vegna þátta eins og breyttrar aldurssamsetningar, aukins fjölbreytileika og hraðra tæknibreytinga. Stafvæðing er ein umfangsmesta breytingin sem á sér stað, rekin áfram af breyttum þörfum almennings fyrir skjóta og aðgengilega þjónustu hvar og hvenær sem er. Með notkun stafrænna lausna geta sveitarfélög bætt þjónustu, lækkað kostnað og dregið úr umhverfisáhrifum án þess að skerða aðgengi eða gæði þjónustunnar.

Almennt er talið að stærðarhagkvæmni ríki að einhverju marki í rekstri sveitarfélaga líkt og í rekstri fyrirtækja þ.e. að auki skilvirkni næst gjarnan með stærri einingum. Rennur það stoðum undir aukna samvinnu sveitarfélaga eða sameiningar þar sem fjölmennari samvinnusvæði eða sveitarfélög geta myndað hagkvæmari rekstrareiningar.

- **Verkefni sveitarfélaga til framtíðar**

Sveitarfélagið sé í stakk búið til að þróast í samræmi við væntingar og kröfur framtíðarinnar og áframhaldandi samfélagsbreytingar, s.s. breytta aldurssamsetningu, aukinn fjölbreytileika, hraðar tæknibreytingar, breytingar í verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga o.s.frv.

Stjórnvöld hafa lengi beint sjónum að því hvort árangursríkt sé að færa fleiri verkefni frá ríki til sveitarfélaga. Sveitarfélög séu almennt betur til þess fallin að veita nærþjónustu en ríkið og þekkja betur staðbundnar þarfir og áskoranir. Fleiri verkefni, aukin ábyrgð og vald gætu stuðlað að því að efla sveitarstjórnarstigið og skjóta styrkari stoðum undir byggðapróun og atvinnulíf um allt land.

- **Vernd og viðhald gæða**

Sveitarfélög hafi getu til að vernda, viðhalda og endurheimta verðmæt gæði. Vernd og viðhald gæða felur í sér getu sveitarfélagsins til að varðveita, styðja og endurheimta þau umhverfislegu-, menningarlegu- og samfélagslegu verðmæti sem mynda grunn lífsgæða. Þetta nær meðal annars yfir ábyrga nýtingu náttúruauðlinda, verndun náttúruverðmæta og vistkerfa.

4. Mælikvarðar og viðmið

Í fyrri kafla voru kynntir þeir þættir sem lagðir voru til grundvallar við mótun viðmiða um sjálfbæra þróun sveitarfélaga. Með hliðsjón af þeim eru settir fram 30 mælikvarðar og skilgreind viðmið sem gefa til kynna hvort sveitarfélag hafi nauðsynlegar forsendur til að þróast með sjálfbærum hætti til lengri tíma. Suma framangreindra þátta er einfalt að meta með hlutlægum mælikvörðum en aðrir eru þess eðlis að þeir eru að nokkru leyti háðir mati íbúa og stjórnenda viðkomandi sveitarfélags. Í sumum tilvikum er hægt að nýta sömu mælikvarðana til að meta mismunandi þætti, sbr. fjárhagslega mælikvarða sem einnig mæla aðlögunar- og breytingagetu. Mælikvarðarnir hafa því verið dregnir saman í sex flokka í eftirfarandi köflum.

Eins og fram hefur komið ganga markmið og viðmið um sjálfbærni út á að tryggja jafnvægi milli þriggja stöða sjálfbærni og að þær séu allar nægilega sterkar til lengri tíma litið. Með sama hætti er mikilvægt að hugað sé að öllum mælikvörðunum og samspili þeirra og að settum viðmiðum sé náð, en ekki verði lögð áhersla á ákveðna mælikvarða umfram aðra, jafnvel á kostnað þeirra.

Leitast hefur verið við að horfa á stóru myndina ásamt því að einblína eingöngu á þætti sem sveitarstjórnir hafa beina stjórn yfir eða geta haft raunveruleg áhrif á. Við mótun viðmiðanna var sérstök áhersla lögð á meðalhóf. Markmiðið var að setja fram viðmið sem eru raunhæf og sanngjörn en jafnframt hvetjandi. Aðtlunin er að mælikvarðarnir og viðmiðin geti nýst sem raunhæf stjórnartæki, hvati til þess að sveitarfélög setji sér markmið og stefnumótun í átt að sjálfbærri þróun.

Viðmiðum um sjálfbæra þróun er ætlað að vera lifandi og í stöðugri þróun þannig að þau haldist viðeigandi og gagnleg og nýtist í framkvæmd eins og vonir standa til.

4.1 Lýðræðisleg virkni og ánægja íbúa

Stuðst er við fjóra mælikvarða til að meta lýðræðislega virkni og ánægju íbúa. Kjörsókn í sveitarstjórnarkosningum sýnir vilja íbúa til að taka þátt í lýðræðislegu ferli og hafa áhrif á stjórn sveitarfélagsins. Þá er íbúakönnun landshlutanna⁸ notuð til að meta annars vegar almenn viðhorf íbúa til þjónustu sveitarfélagsins og hins vegar upplifun þeirra á íbúasamráði sveitarfélagsins. Þannig er bæði horft til raunverulegrar þátttöku íbúa og upplifunar þeirra af gæðum þjónustu og lýðræðislegrar ákvarðanatöku.

⁸ <https://www.byggdastofnun.is/is/utgefid-efni/maelabord/ibuakonnun>

Til viðbótar er gagnlegt fyrir sveitarfélög að skoða lýðræðislega þátttöku eftir mismunandi hópum, s.s. kyni, aldri, uppruna o.fl. eftir því sem við á út frá íbúasamsetningu. Þá er mikilvægt að horfa á samsetningu sveitarstjórnar með það að leiðarljósi að hún endurspegli sem best samsetningu íbúa í sveitarfélaginu. Hér er gert ráð fyrir að hlutfall karla og kvenna í sveitarstjórn sé jafnt en þrátt fyrir að lög kveði ekki á um kynjahlutföll í sveitarstjórnnum gefur mælikvarðinn vísbendingar um raunveruleg tækifæri mismunandi hópa til þátttöku og stöðu jafnréttis í sveitarfélaginu. Einnig er gagnlegt að horfa til samsetningar annarra nefnda og ráða innan sveitarfélagsins.

	Svarkostir/skali	Viðmiði náð
Lýðræðisleg þátttaka: Kjörsókn í sveitarstjórnarkosningum	0-100%	>60%
Íbúakönnun landshlutanna: Hversu jákvætt eða neikvætt er viðhorf þitt til (þjónustu) sveitarfélagsins þar sem þú býrð?	1-7	>4.5
Íbúakönnun landshlutanna: Hversu vel finnst íbúum sveitarfélagið leita eftir sjónarmiðum eða skoðunum íbúanna?	1-5	>2.5
Jafnrétti: Kynjaskipting í sveitarstjórn	%	≤60

4.2 Lýðfræðileg þróun

Til að meta lýðfræðilega þróun sveitarfélaga er stuðst við fjóra mælikvarða. Í fyrsta lagi er horft til íbúafjölgunar síðustu þrjú ár sem gefur til kynna hvort sveitarfélagið sé í vexti eða hnignun. Hlutfall íbúa á vinnufærum aldri annars vegar og hlutfall barna af heildaríbúafjölda hins vegar segja til um þarfir og þróun samfélagsins til framtíðar, bæði hvað varðar vinnuafl og þörf fyrir þjónustu og innviðauppbýggingu.

Loks er atvinnuþátttaka metin með hlutfalli launagreiðslna af öllum staðgreiðsluskuldum greiðslum síðustu þrjú ár sem segir til um virkni atvinnulífs og stöðu á vinnumarkaði. Til viðbótar getur greining á atvinnuþátttöku eftir kyni gefið gagnlegar vísbendingar um t.d. fjölbreytni atvinnulífsins, tækifæri til þátttöku og þjónustu við börn í sveitarfélaginu.

	Svarkostir/skali	Viðmiði náð
Íbúafjölgun: Fjölgun íbúa undanfarin 3 ár	%	>0%
Fólk á vinnufærum aldri: Hlutfall íbúa 18-66 ára, % af heildaríbúafjölda	%	>60%
Hlutfall barna af íbúafjölda: Hlutfall 0-18 ára, % af heildaríbúafjölda	%	>10%

Atvinnuþátttaka: Hlutfall launagreiðslna af öllum staðgreiðsluskyldum greiðslum undanfarin þrjú ár	%	>60%
---	---	------

4.3 Vellíðan, virkni og menntun barna

Stuðst er við þrjá mælikvarða til að meta vellíðan, virkni og menntun barna. Í fyrsta lagi sýnir hlutfall barna á biðlistum í leikskóla getu sveitarfélagsins til að mæta þörfum barnafjölskyldna í sveitarfélaginu. Þrátt fyrir að rekstur leikskóla sé ekki eitt af lögskyldum verkefnum sveitarfélaga er um að ræða grunnþjónustu á fyrstu æviskeiðum barns sem hefur auk þess mikil áhrif á tækifæri foreldra til þátttöku á vinnumarkaði. Þó ber að hafa í huga að fjöldi barna í sveitarfélagi getur, eðli máls samkvæmt, haft áhrif á eftirspurn eftir leikskólaláttum og þar með á hlutfall barna á biðlistum.

Gert er ráð fyrir tveimur mælikvörðum úr Íslensku æskulýðsrannsókninni (ÍÆ) sem lögð er fyrir nær alla grunnskóla landsins á hverju ári. Annars vegar eru spurningar lagðar fyrir nemendur í 4. og 5. bekk og hins vegar 6.-10. bekk. Orðalag spurninga er ólíkt milli aldurshópa og ákvað starfshópurinn að miða við spurningar til eldri aldurshópsins þar sem hann er stærri. Ákveðið var að nýta tvo mælikvarða úr ÍÆ, annars vegar hvað varðar andlega heilsu barna og hins vegar þátttöku og virkni í íþrótt- og frístundastarfi. Mælikvarðarnir gefa m.a. vísbendingar um þörf fyrir snemmtækan stuðning og forvarnir.

Nýtt námsmatskerfi, Matsferill, var innleitt í alla grunnskóla landsins skólaárið 2025-2026. Um er að ræða samræmd stöðu- og framvindupróf fyrir nemendur í 4., 6., og 9. bekk í íslensku og stærðfræði. Fyrirhugað er að birta niðurstöðurnar í fyrsta sinn opinberlega vorið 2027 en ekki liggur fyrir með hvaða hætti niðurstöðurnar verða birtar. Að mati starfshópsins er um að ræða upplýsingar sem mikilvægt er að taka til skoðunar og útfæra sem mælikvarða þegar gögnin liggja fyrir.

	Svarkostir/skali	Viðmiði náð
Biðlistar í leikskóla: Fjöldi barna 12 mánaða og eldri, á biðlista eftir leikskóla í hlutfalli við börn á leikskóla	%	<2.5%
Heilsa og vellíðan barna skv. ÍÆ: Skólaánægja eldri nemenda	%	>80%
Þátttaka og félagleg tengsl skv. ÍÆ: Virkni eldri nemenda í íþrótt- og frístundastarfi	%	>90%
Námsárangur: Samræmdur matsferill	[liggur ekki fyrir]	–

4.4 Fjárhagur og áfallapol

Til að meta fjárhagslega stöðu sveitarfélaga og áfallapol þeirra er horft til sjö lykilmælikvarða. Fyrstu tveir mælikvarðarnir horfa til skuldsetningar og að

jafnvægi sé almennt á rekstrinum en hvoru tveggja er hluti af lögbundnum fjárhagsviðmiðum sveitarfélaga. Skuldaviðmið A-hluta sýnir heildarskuldsetningu aðalsjóðs og svigrúm til frekari skuldsetningar. Rekstrarafkoma að frádregnum breytingum á lífeyrisskuldbindingum sem hlutfall af heildartekjum gefur til kynna hvort tekjur sveitarfélaga standi undir rekstrinum.

Veltufé frá rekstri horfir fram hjá rekstrarliðum sem ekki hafa áhrif á sjóðstreymi eða tilheyra reglulegum rekstri sveitarfélaga. Það er mikilvægur mælikvarði þegar kemur að því að meta hversu mikið sveitarfélag hefur úr eigin rekstri til ráðstöfunar í fjárfestingar og afborganir lána. Sé skuldsetning sveitarfélags há þarf hlutfall veltufjár frá rekstri að vera hærra. Þess vegna horfir fjórði mælikvarðinn til þess að veltufé sé hærra en afborganir af lánum, m.ö.o. að eitthvað svigrúm sé til fjárfestinga. Þá skiptir máli að sveitarfélög fjárfesti, bæði í uppbyggingu og viðhaldi, vegna þess að innviðir sveitarfélaga tryggja grunnþjónustu til framtíðar.

Hlutfall reglulegra tekna að frádregnum framlögum úr Jöfnunarsjóði af heildartekjum A-hluta varpar ljósi á styrk eigin tekjustofna. Jafnframt er það til marks um sjálfræði sveitarfélaga yfir tekjustofnum og þannig eigin fjármálum þar sem álagning opinberra gjalda er í höndum sveitarstjórnar.

Að lokum mælir HHI-stuðull⁹ samþjöppun atvinnulífs innan sveitarfélagsins, þ.e. hvort atvinnulífið einkennist af fáum og stórum atvinnugreinum eða fjölbreyttri flóru. Sé einsleitni atvinnulífs of mikil má ætla að verri atvinnuhorfur í stórri atvinnugrein geti ógnað sjálfbærni fjármála sveitarfélagsins. Aukin fjölbreytni í atvinnulífinu styður við áfallapol sveitarfélagsins.

	Svarkostir/skali	Viðmiði náð
Skuldsetning: Skuldaviðmið A-hluta	%	<130%
Jafnvægi í rekstri: Rekstrarafkoma að frádregnum breytingum í lífeyrisskuldbindingum, % af heildartekjum (undanfarin 3 ár)	%	>0%
Geta rekstrar til að skapa lausafé: Veltufé frá rekstri , % af tekjum (undanfarin 3 ár)	%	>5%
Veltufé í hlutfalli við skuldsetningu: Veltufé / afborgarnir lána	>0	>1,0
Fjárfestingastig: Fjárfesting (undanfarin 3 ár) í hlutfalli við fjármagnsstofn	%	>5%
Sterkir tekjustofnar: Reglulegar tekjur að frádregnum framlögum úr Jöfnunarsjóði í	%	>60%

⁹ <https://www.samkeppni.is/fraedsla/samkeppnisvisar/#samjoppun-og-markasyfirra-1>

hlutfalli við heildartekjur A-hluta undanfarin þrjú ár

Fjölbreyttni atvinnulífs: **HHI stuðull** fyrir samþjöppun atvinnulífs

0-10.000

<2.500

4.5 Styrkur stjórnsýslu

Til að meta styrk stjórnsýslu sveitarfélaga er stuðst við mælikvarða um starfsmannaveltu, veikindahlutfall og hvort sveitarfélög sinni tilteknum lögskyldum verkefnum. Starfsmannavelta, þ.e. hlutfall þeirra sem hætta störfum á ársgrundvelli, og veikindahlutfall, þ.e. hlutfall veikindafjarvista af heildarvinnuskyldu, geta gefið vísbendingar um stöðugleika, starfsánægju og álag í starfsemi sveitarfélagsins.

Þessir mælikvarðar segja þó aðeins hluta sögunnar þar sem há starfsmannavelta getur til dæmis tengst skipulagsbreytingum eða eðlilegri endurnýjun og veikindahlutfall getur ráðist af margvíslegum ytri og innri þáttum sem ekki endilega endurspeгла gæði stjórnsýslu. Einnig þarf að horfa til þess hvort starfsmannavelta sé almenn eða bundin við ákveðin svið eða hópa. Í fámennum sveitarfélögum með litla stjórnsýslu geta veikindi eða starfslok fárra starfsmanna jafnframt vegið þungt hlutfallslega og því gefið skakka mynd af stöðunni.

Einnig er litið til þess hvort sveitarfélagið sinni, sjálft eða í samstarfi við önnur sveitarfélög, tilteknum lögskyldum verkefnum. Listinn sem hér er settur fram yfir lögskyld verkefni er ekki tæmandi, heldur endurspeglar verkefni sem dregin hafa verið sérstaklega fram sem ákveðin grunnþjónusta sem sveitarfélög veita og með tilliti til þess að ekki öll lögskyld verkefni eiga við um öll sveitarfélög.

Gert er ráð fyrir að styrkur stjórnsýslu verði metinn frekar með því að bæta við spurningu í Íbúakönnun landshlutanna. Þar verði íbúar beðnir um að meta hvort tilteknar fullyrðingar eigi við um þeirra sveitarfélag, s.s. hvort starfsfólk hafi nauðsynlegar forsendur (trúmennsku, heiðarleika, menntun og reynslu) til að sinna verkefnum, hvort þeir treysti kjörnum fulltrúum sveitarfélagsins og hvort sveitarfélagið fari með mál íbúa á jafnræðisgrundvelli. Þannig er horft til þess að tengja saman innri mælikvarða um stjórnsýslu og upplifun íbúa af fagmennsku og trausti.

	Svarkostir/skali	Viðmiði náð
Starfsmannavelta: Fjöldi sem hættir störfum hjá sveitarfélagi í hlutfalli við heildarfjölda starfa sveitarfélagsins, á ársgrundvelli	%	<10%
Veikindahlutfall: Hlutfall fjarveru vegna veikinda af heildarvinnuskyldu starfsfólks	%	<5%
Sinnir sveitarfélagið (eitt eða í samstarfi) eftirfarandi lögskyldum verkefnum?	Náð/Ekki náð	Náð
– <i>Almannavarnir</i> – <i>Barnavernd</i> – <i>Brunavarnir</i> – <i>Byggingareftirlit</i> – <i>Félagsþjónusta</i> – <i>Fráveitur</i> – <i>Gatnagerð</i> – <i>Grunnskólar og frístund</i> – <i>Húsnæðisáætlun</i> – <i>Jafnréttisáætlun</i> – <i>Loftslagsstefna</i> – <i>Skipulagsmál</i> – <i>Söfnun og meðferð úrgangs og sorps</i> – <i>Vatnsveitur</i> – <i>Þjónusta við fatlað fólk</i>		

4.6 Vernd og viðhald gæða

Til að meta getu sveitarfélaga til að vernda, viðhalda og endurheimta gæði samfélagsins er stuðst við fjölbreytta mælikvarða sem ná til umhverfis-, innviða- og skipulagsmála. Losun gróðurhúsalofttegunda frá rekstri sveitarfélagsins og samfélagslosun á hvern íbúa sýna annars vegar beina umhverfisábyrgð sveitarfélagsins og hins vegar beitingu sveitarfélags á skipulagsvaldi í þágu loftslagsmála. Fjöldi hleðslustöðva fyrir rafbíla á hvern íbúa endurspeglar innviði fyrir orkuskipti í samgöngum og endurvinnsluhlutfall heimilisúrgangs gefur vísendingu um árangur í úrgangsstjórnun og innleiðingu hringrásarhagkerfis.

Hreinsunarþrep í fráveitu og hlutfall verndarsvæða af heildarflatarmáli varpa ljósi á vernd vatnsgæða og vistkerfa og hvernig staðið er að langtíma vörslu náttúruauðlinda. Dæmi um áhrifasvið sveitarfélaga í náttúruvernd eru að taka frá svæði í skipulagsvinnu sem ekki á að raska með byggð eða annarri starfsemi, stofnun og rekstur fólkvanga og að hvetja ríkið til að friðlýsa ákveðin svæði, jafnvel með stofnun þjóðgarða.

Tilvist áætlunar um blágrænar ofanvatnslausnir¹⁰ við nýbyggingar og endurbætur segir til um hvernig sveitarfélagið nýtir náttúrumiðaðar lausnir í skipulagi, m.a. til að binda kolefni og aðlagast breyttu veðurfari vegna loftslagsbreytinga. Að lokum gefur hlutfall nýtttra fermetra af nothæfum byggingum í eigu sveitarfélagsins vísbendingu um vistvæna nálgun við hönnun, umsjón og hagkvæma nýtingu bygginga.

Ekki eru sérstök viðmið sem ná utan um aðlögun sveitarfélaga að loftslagsbreytingum umfram viðmiðið um blágrænar ofanvatnslausnir. Í frumvarpi til breytinga á lögum um loftslagsmál er mælt fyrir um að það verði lögbundið hlutverk sveitarfélaga að framkvæma áhættu- og viðkvæmnimat og setja fram aðlögunaraðgerðir í samræmi við niðurstöður þess. Verður þessi mikilvægi þáttur því undir upptalningu um lögskyld verkefni sveitarfélaga undir kafla 4.5.

	Svarkostir/skali	Viðmiði náð
Losun gróðurhúsalofttegunda: Losun GHG vegna reksturs sveitarfélags á hvern íbúa á ári	kg. CO ₂ -íg. á íbúa	≤20
Samfélagslosun: Samfélagslosun GHG á hvern íbúa á ári	t. CO ₂ -íg. á íbúa	≤4,4
Hreinorkuinnviðir: Fjöldi hleðslustöðva fyrir rafbíla á hvern íbúa (í skipulagi)	Fjöldi stöðva á 100 íbúa	≥2
Endurvinnsluhlutfall: Hlutfall heimilisúrgangs sem fellur til í sveitarfélaginu sem fer til endurvinnslu	%	≥60
Skólpheinsun: Hreinsunarþrep í fráveitu í samræmi við kröfur m.v. staðbundnar aðstæður ¹¹	Náð/Ekki náð	Náð
Verndarsvæði: Hlutfall verndarsvæða af heildarflatarmáli sveitarfélags	%	≥30
Blágrænar ofanvatnslausnir: Áætlun um notkun blágrænna ofanvatnslausna til staðar við hönnun nýrra hverfa eða endurbætur á eldri hverfum	Náð/Ekki náð	Náð
Nýting mannvirkja: Hlutfall nýtttra fermetra af nothæfum byggingum í eigu sveitarfélagsins	Nýttir fermetrar	≥90%

¹⁰ Blágrænar ofanvatnslausnir eru sérstaklega skipulögð og hönnuð mannvirki og svæði þar sem gróðri, landmótun og vatni er beitt til að taka við úrkomu og beina henni í náttúrulegan farveg, hvort sem er niður í jarðveginn eða í átt að ám og vötnum. Slíkar lausnir draga úr álagi og sveiflum í fráveitukerfum, vernda byggð gegn skemmdum af völdum mikillar úrkomu og eykur líffræðilega fjölbreytni og kolefnisbindingu. Ýmis sveitarfélög hafa ráðist í innleiðingu slíkra lausna, sjá t.d. [leiðbeiningar frá Reykjavíkurborg](#).

¹¹ Núgildandi kröfur eru mismunandi eftir aðstæðum á hverjum stað og er að finna í reglugerð um fráveitu og skólpheinsun nr. [1450/2025](#).

4.7 Annað - óútfært

Við mótun viðmiða um sjálfbæra þróun sveitarfélaga hafa komið til umræðu viðfangsefni sem rétt er að ávarpa en þarfnast nánari skoðunar til að hægt sé að setja þau fram með formlegum mælikvörðum og viðmiðum. Um er að ræða mikilvæg verkefni sveitarfélaga sem jafnframt geta gefið vísbendingar um sjálfbærni þeirra, en starfshópnum hefur ekki tekist að finna mælikvarða sem fanga með fullnægjandi hætti það sem leitast er við að meta. Þá voru í einhverjum tilfellum mælikvarðar taldir skarast á.

Þessir þættir eru því skilgreindir hér sem þættir til frekari skoðunar. Í því felst að greina þarf betur hvaða gögn og mælikvarðar eru til staðar, hvaða upplýsingar vantar og hvort mögulegt sé að þróa eða nýta fyrirliggjandi mælikvarða sem eru sanngjarnir, réttmætir og samanburðarhæfir milli sveitarfélaga. Þessi viðfangsefni verða því áfram til skoðunar þótt þau séu ekki tekin inn með mælikvörðum og skilgreindum viðmiðum á þessu stigi. Sérstaklega er leitast eftir ábendingum og athugasemdum frá umsagnaraðilum um þessa þætti og tillögum að mögulegum útfærslum.

Fyrst má nefna fagleg viðmið um grunnþjónustu sveitarfélaga. Sérstaklega hefur verið horft til þjónustu við fatlað fólk í þessu samhengi, bæði varðandi aðgengi og gæði þjónustu, en einnig hvort og með hvaða hætti unnt væri að móta slík viðmið fyrir aðra grunnþjónustu sem sveitarfélög veita, s.s. rekstur leik- og grunnskóla. Þá hefur þjónusta við eldra fólk verið rædd, t.d. biðlistar, heilsuefling og stuðningur við að fólk geti búið sem lengst á eigin heimili.

Jafnframt má nefna stöðu innviða og eigna sveitarfélaga, s.s. ástand þeirra, viðhaldsþörf og þörf fyrir nýfjárfestingar og uppbyggingu. Þá hafa stafrænar lausnir komið til umræðu, bæði með hliðsjón af því að hve miklu leyti þær eru nýttar í stjórnsýslu og þjónustu sveitarfélagsins og hvaða áhrif nýting þeirra hefur á aðgengi, skilvirkni og gæði þjónustunnar.

Áherslur úr Heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna eins og menning og menningarstarfsemi hafa einnig verið ræddar, þ.e. aðgengi íbúa að menningu, þátttaka í menningarlífi og stuðningur sveitarfélaga við fjölbreytt menningarstarf.

Einnig heilsa og lýðheilsa, þar á meðal aðgerðir sveitarfélaga til heilsueflingar og forvarna, aðgengi að íþrótt- og tómstundastarfi, möguleika til hreyfingar og útivistar og skipulag sem styður við heilbrigðan lífsstíl.

Almenn líðan íbúa, félagsauður og styrkur samfélagslegra tengsla hafa jafnframt verið rædd sem og inngilding erlendra íbúa og möguleikar þeirra til virkrar þátttöku í samfélaginu.

Jafnrétti og jöfn tækifæri íbúa hafa einnig verið rædd sem þverlægt viðfangsefni. Þar má meðal annars líta til þess hvort ólíkir hópar íbúa hafi sambærilegt aðgengi að þjónustu sveitarfélaga og tækifæri til þátttöku og áhrifa, sem og hvernig kynja- og jafnréttissjónarmið eru samþætt stefnumótun, ákvarðanatöku og ráðstöfun fjármuna.

Loks má nefna öryggi íbúa, þar á meðal upplifun íbúa af öryggi, umferðaröryggi, viðbúnaður, forvarnir og aðgerðir sveitarfélaga til að efla áfallapol sitt.

5. Hver er þín skoðun?

Fyrst og fremst er leitað eftir skoðunum/umfjöllun um eftirfarandi:

1. *Hver er þín skoðun á framangreindum viðmiðum um sjálfbæra þróun sveitarfélaga?*
2. *Hvaða þætti mætti leggja meiri áherslu á og fjalla betur um? Er eitthvað sem vantar inn í umfjöllunina sem þyrfti að koma fram?*
3. *Hvað mætti hafa minna vægi eða sleppa því að fjalla um í framangreindum viðmiðum?*
4. *Er eitthvað annað sem þú vilt leggja til eða taka fram varðandi viðmið um sjálfbæra þróun sveitarfélaga?*
5. *Ert þú með tillögur að mælikvörðum sem fanga einhver þeirra viðfangsefna sem fram koma í kafla 4.7?*
6. *Hefur þú ábendingar varðandi mælaborð sjálfbærni fyrir sveitarfélög?*

Ítarefni

Við mótun viðmiða um sjálfbæra þróun sveitarfélaga hefur verið litið til fyrirliggjandi umfjöllunar um íslenska sveitarstjórnarstigið.

- [Grænbók. Stefna um málefni sveitarfélaga. 2019.](#)
- [Grænbók um málefni sveitarfélaga. Stöðumat og valkostir. 2023.](#)
- [Leiðarvísir fyrir sveitarfélög um aðlögun að áhrifum loftslagsbreytinga.](#)
- [Loftslagsvænni sveitarfélög. Verkfærakista sveitarfélaga í loftslagsmálum](#)
- [Sameiningar sveitarfélaga á Íslandi í 70 ár. Röksemdir sameiningarsinna og andstæðinga.](#)
- [Sjálfstjórn og bolmagn sveitarfélaga.](#)
- [Skýrsla til umhverfis- orku- og loftslagsráðuneytisins vegna verkefna Sambandsins 2024](#)
- [Staða og framtíð íslenskra sveitarfélaga](#)
- [Stefnumörkun Sambands íslenskra sveitarfélaga 2022-2026](#)
- [Stærðarhagkvæmni í rekstri íslenskra sveitarfélaga greind eftir málaflokkum þeirra](#)
- [Tillaga til þingsályktunar um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2019–2033 og aðgerðaáætlun fyrir árin 2019–2023.](#)
- [Tillaga til þingsályktunar um stefnumótandi áætlun í málefnum sveitarfélaga fyrir árin 2024–2038 og aðgerðaáætlun fyrir árin 2024–2028.](#)
- [Viðhorf íbúa til þjónustu sveitarfélaga eftir stærð þeirra, metin í fjölda íbúa](#)

